

Έτος Ζ'

Δεκέμβριος 1977

Φύλλον 24ον

Έλληνισμός και Χριστιανισμός

ΕΛΛΗΝΕΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΟΝΗΝ ΓΟΛΑΣ

Έν μέγιστον ἐξ ἐπόψεως σπουδαιότητος καὶ ἀγνωστον ἐν πολλοῖς θέμα, ὡς εἶναι ἐκεῖνο τῆς ὑπάρξεως εἰς τὴν Ἱερὰν Μοῆν Γόλας, ἐπ' ὀνόματι τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἢ Χρυσοπηγῆς τιμωμένης, τοιχογραφιῶν ἐξεικονιζουσῶν τὰς μορφὰς ἀρχαίων ἑλλήνων φιλοσόφων θὰ προσπαθῆσωμεν κατωτέρω νὰ ἐπιψαύσωμεν ἐν μεγίστῃ συντομίᾳ, ὅσῃν ὁ περιωρισμένος χώρος τῶν σελίδων μας ἀπαιτεῖ, ἅμα καὶ διεξιοδικότητα, ὅσῃν τὸ σπάνιον καὶ ἀξιοσημεῖωτον τοῦ φαινομένου ἐπιβάλλουν.

Πράγματι, μὲ ἰσχυροτάτας ἐκ τοῦ χρόνου φθοράς, σώζονται ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς προσόψεως τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ ναρθόκοι καὶ εἰς τὴν ἄνω ἐκ τῶν τριῶν ζωνῶν εἰκονογραφῆσεως, εἰκόνες σοφῶν, οἱ ὅποιοι εἶναι κατὰ σειρὰν:

ΟΜΗΡΟΣ: εἰκονίζεται ὑψηλῆς καὶ μεγαλόστομος, κατὰ τὸ ἥμισυ ὁμοῦ καταστραμμένος

ΧΙΛΩΝ ὁ Λακεδαιμόνιος: μὲ ζωηρόχρωμον καὶ πλουσίαν εἰς σχέδια ἐνδυμασίαν.

ΠΛΑΤΩΝ: με μέτωπον εκφράζον βαθειαν σκέψιν και εις στάσιν ενορατικην· κρατῶ ειλητῆριον ἐπὶ τοῦ ὁποίου δύνатаι νά αναγνωσθῆ «ὁ παλαιὸς νέος και ὁ νέος ἀρχαῖος...»· ἐξ ἀντιστοιχοῦ τοιχογραφίας τῆς Μονῆς Βελλᾶς (βλ. κατωτέρω) δυνάμεθα νά υποθέσωμεν ὅτι ἀνέγραφεν ἐν συνεχείᾳ «...ὁ πατήρ ἐν τῷ γόνῳ και ὁ γόνος ἐν τῷ πατρὶ· τὸ ἐν διαιρεῖται εἰς τρία και τὰ τρία εἰς ἓν ἄσαρκον σαρκικόν και θνητὸν ἀθανατεῖ».

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ: φέρει μανδύαν σχήματος φελλονίου, με ὀλομήκεις μαύρας και λευκάς γραμμάς· διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς κρατεῖ ειλητῆριον ὅπου διακρίνεται ἡ φράσις «Ἄκαματος φύσις Θεοῦ γέννησιν...»· ἐξ ἀντιστοιχῶν τοιχογραφιῶν τούτου εἰς τὴν Μ. Βελλᾶς και τὸν Προφ. Ἡλίαν Σιατίστης (βλ. κατ.) υποθέτομεν ὅτι ἀναγράφει ἐν συνεχείᾳ: «... δι' αὐτοῦ γὰρ ὁ αὐτὸς οὐσιοῦται λόγος».

ΣΙΒΥΛΛΑ ἡ Σοφῆ: με ἀνατολίζουσαν κατατομὴν προσώπου και περιβολὴν.
ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ: εἰς διδάσκουσας στάσιν· εἰς τὸ ειλητῆριον διακρίνεται «...ὅτι Θεοῦ σοφία...»

Ἐνθετη ἐγχρωμη φωτογραφία τῶν τοιχογραφιῶν τοῦ Ἀριστοτέλη και τοῦ Πλάτωνος ἀπὸ τὸν νάρθηκα τῆς ἐκκλησίας τῆς Γόλας.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ: με ειλητάριον ένθυμί-
ζον άρχαίαν έγχάρακτον στήλην, μη δυ-
νάμενον νά άναγνωσθή, και
ΣΟΛΩΝ: ήμικατεστραμμένη εικών, ή ό-
ποία διασώζει άδρότητα χαρακτηριστι-
κών του προσώπου και ζωηρότητα βλέμ-
ματος.

Έκτός της Γόλας, εικόνες έλλήνων
φιλοσόφων σώζονται μέχρι σήμερα και
εις τον Άγιον Όρος Μονή Λαύρας και
Ίβήρων), εις Ήπειρον (Μονή Φιλανθρω-
πινών και Βελλᾶς), εις την εκκλησίαν
του Προφ. Ήλιου Σιατίστης, εις την εκ-
κλησίαν του χωρίου Νεγάδες Ζαγορίου,
ελάχισται εις Βουλγαρίαν και Ρουμανίαν,
καθώς και εις την Γερμανίαν και Ίταλίαν
φαίνεται ότι υπήρχον και εις Κωνσταντι-
νούπολιν (Σουλῶ Μοναστήρ,) Παλαι-
στίνην και Μ. Άσίαν.

Ός μαρτυρεί, μόλις άναγιγνωσκομένη
σήμερα, έπιγραφή υπέρ την είσοδον εις
τόν σηκόν, ό ναός της Γόλας «άνηγέρθη
έκ βάθρων» τό 1632, πάντως, ως διαπι-
στούται εκ της έρεύνης, επί παλαιωτέρου
μικροτέρου ναού, «και άνιστορήθη» υπό
του Δημ. Κακαββά εκ Ναυπλίου, ένός
εκ των άξιολογωτέρων ζωγράφων της
έποχής. Ό νάρθηξ, κατά σωζομένην υπέρ
την θύραν του έπιγραφήν, προσετέθη
άργότερον εις τον κυρίως ναόν «ύστερα
δέ ίστορήθη» τό 1673· ούτω φαίνεται ότι
δέν ευσταθεί ή άποψις ότι ό Κακαββάς
έφιλοτέχνησεν και τον νάρθηκα, άρα και
τάς μορφάς των φιλοσόφων, άφοῦ ούτος
έτελεύτησεν τό 1632, άρχισας την καλλι-
δράσιν του τό 1590 (τοιχογραφίαι Μ.
Μαλαισίνας Λοκρίδος). Έξ άλλου αί
έξεικονίσεις των φιλοσόφων ύστεροῦν
εις καλλιτεχνικήν άξίαν και διαφέρουν
ελαφρώς κατά την τεχνοτροπίαν εκείνων
έντός του κυρίου ναού. Αί εικονογραφή-
σεις των άλλων προαναφερθέντων ναών

άνήκουν εις τοῦς 15ον ἔως 18ον αἰῶνας.

Πρός έρμηνείαν
του φαινομένου ό
καθ. Νικ. Βέης,
καθώς και οι
Stefanescu και Α.
ν. Premerstein, θε-
ωροῦν άντιστοι-
χως ότι ή πηγή
των είναι ή Θεο-
σοφία και ή λαϊκή
φιλολογία του τέ-
λους του μέσου
αιῶνος, άπαρτι-
σθείσα από άνα-
γνώσματα και με-
ταφράσεις συχνά
βεβιασμένας των
φιλοσοφικών έρ-
γων της άρχαιό-
τητος.

Όμως άναμφισβητήτως όρθή φαίνεται
ή άποψις (καθ. Κ. Σπετσιέρης) κατά την
όποίαν ό Βυζαντινός Έλληλισμός, δια-
τηρών ζωσαν άδιαλείπτως την έλλην.
παιδείαν και σκέψιν, διά της πράξεως
της έξεικονίσεως συγκεκριμενοποιεί την
διά των συγγραμμάτων των Πατέρων άνα-
γνωρισθείσαν προσπάθειαν των Έλλ. φι-
λοσόφων κατά τοῦς 6ξ π.Χ. αἰ. νά υπερ-
βοῦν την πολυθείαν και νά διαμορφώσουν
μίαν ύψηλωτέραν ιδέαν περι πνευματικοῦ
θεοῦ· ή επικράτησις του Χριστιανισμοῦ
επί της πολυθεϊστικῆς ειδωλολατρίας
παρεσκευάσθη διά των Έλλήνων φιλο-
σόφων, οι όποιοι ειχον διδάξει κατ' αυ-
της. Τά λόγια των ειληταρίων ένισχύουν
την άποψιν.

Οὔτω εκτός των μεγάλων ιδεοκρατῶν
και μονοθεϊστών Πλάτωνος, Άριστο-

τέλους, Πλουτάρχου, περιελήφθησαν: ὁ Ὅμηρος, τοῦ ὁποίου ἡ ποιησις «ἀρετῆς ἔστιν ἔπαινος» καὶ ὁ ὁποῖος πρῶτος ἐκφράζει γραπτὰς θρησκευτικὰς βιώσεις, τὰς πράξεις τῆς προσευχῆς, τῆς λατρείας, τὴν καθ' ὑπεροχὴν διαφορὰν θείου—«βροτείου», τὴν ἱερότητα τοῦ οἴκογ. Θεσμοῦ κλπ. ὁ Σόλων ὡς κήρυξ καὶ νομοθέτης τῆς δικαιοσύνης· ἡ Σίβυλλα, μὴ συγκριμένον ἱστορικὸν πρόσωπον, ὡς ἐκφράζουσα τὸν προχριστιανικὸν προφητισμὸν· ὁ Χίλων, ἀντικαταστήσας εἰς τὴν Γόλαν τὸν συνήθως ἀλλαχοῦ εἰκονιζόμενον φιλόσοφον Φίλωνα, λόγῳ αὐξήσεως ἑλλήν. ἐθνικισμοῦ μετὰ τὴν Δ' Σταυροφορίαν καὶ τὴν θανάσιμον ἀπειλὴν κατὰ τοῦ Βυζαντινοῦ Ἑλληνισμοῦ—ὁ Σπαρτιάτης Χίλων τὸν ἐξ Ἀλεξανδρείας Ἰουδαίου Φίλωνα—καὶ λόγῳ τῆς ἐπιδράσεως ἐκ τοῦ Μυστρά τῶν Παλαιολόγων, κέντρου πολιτικῶν προσπαθειῶν διὰ τὴν ἐπιβίωσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν τρόπον ἐξεικονίσεως, ἡ διὰ συμβόλων ἐκφρασις τοῦ Βυζ. Ἑλληνισμοῦ εὔρε τὴν πλήρη τελειωσίν τῆς· τὰ πρόσωπα δὲν ἐπιζητεῖται νὰ παρασταθοῦν ὡς ἦσαν σωματικῶς, ἀλλ' ὡς τὰ ἠσθάνοντο ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν. Εἰδικῶς διὰ τὴν Γόλαν, ἔχομεν ἐδῶ περισσότερον ἑλληνικὴν ἐκφρασιν, τὰ πρόσωπα εἶναι ὅλα ἀσκεπῆ, τὸ δὲ εἰλητάριον ἐνθυμίζει ἀρχαίαν στήλην ψηφισμάτων, ἐν ἀντιθέσει μὲ τὰς ἐξεικονίσεις ἀλλαχοῦ ὅπου τὰ πρόσωπα εἶναι ἐνδεδυμένα μὲ βυζαντινὰς ἐνδυμασίας, φέρουν πῖλους, μανδήλια ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἢ στέμματα.

Ἡ πρᾶξις τῆς ἐξεικονίσεως λαμβάνει διαμόρφωσιν κυρίως εἰς μονάς, αἱ ὁποῖαι ἦσαν κέντρα παιδείας, τόσον ἐκκλησιαστικῆς, ὅσον καὶ τῆς θύραθεν τοιαύτης ἤτο καὶ ἡ Ι. Μ. Γόλας· πνευματικοθρησκευτικὸς καὶ ἐκπολιτιστικὸς ὄφθαλμὸς τῆς περιοχῆς. Σήμερον, ἀληθῆς «κιβωτὸς»

Γεώργιος Θεοφ. Καλκάνης

—Ἡ Μονὴ Γόλας ἔχει κηρυχθῆ Ἱστορικὸν Διατηρητέον Μνημεῖον· ὁμοῦ ἐλάχιστα ἢ οὐδὲν ἔγινε πρὸς διαφύλαξίν τῆς ἐκ τῆς φθορᾶς τοῦ χρόνου· ἐπισημαίνομεν μὲ ὅλας μας τὰς δυνάμεις τὸν κίνδυνον.

Μιά γωνριμία μὲ

ΤΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ

τοῦ Ταυῆτου

Μιά ἐκδρομὴ στὸν Ταυῆτο εἶναι πάντα «μιά ἐκδρομὴ στὸν Ταυῆτο» ὁμοῦ, ὁ σκοπὸς τοῦτου τοῦ σημειώματος δὲν εἶναι ἡ περιγραφὴ μιᾶς «ἐκδρομῆς», οὔτε ἡ ὁμορφιά καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια, ἡ ἀνεπανάληπτη, τοῦ βουνοῦ μας, οὔτε ὁ σπάνιος συνδυασμὸς πευκοδάσους-ἐλατοδάσους καὶ τὰ μοναδικὰ στὸν κόσμον ἀγριολούλουδά του, οὔτε ἡ μαγεία τῶν ὠρῶν. Σκοπὸς του εἶναι νὰ «γνωρίσῃ» σ' ὅλους τὸ καταφύγιο τοῦ Ταυῆτου, στὴν Βαρβάρα, ποῦ μὲ τὴν ἀδεία τοῦ Ὁρειβατικοῦ Συνδέσμου φιλοξενεῖ κάθε γνήσιο φυσιολάτρη καὶ ἐπιτρέπει τὴν γωνριμία τοῦ Ταυῆτου μέσα στὸ καταχείμωνο καὶ τὶς τολμῆρες ἐξορμήσεις γιὰ τὴν κατάκτηση τῆς κορυφῆς.

Κτίσθηκε σχετικὰ πρόσφατα, σὲ ὕψος 1800 μ. περίπου, διπλὰ στὸ παλῶ, καὶ σὲ λίγο ὁ ἀμαξίτος δρόμος θὰ φθάνη—καλῶς ἢ κακῶς—μέχρι τὴν πόρτα του. Ἐπιβλητικὸ πέτρινο κτίριο, δεμένο τέλεια μὲ τὸ περιβάλλον καὶ προσεγμένο μέχρι τὴν πιά μικρὴ λεπτομέρεια. Εἴκοσι πέντε ὁμορφα κρεβάτια μὲ ζεστὰ κλινοσκεπάσματα· δύο σόφες, πετρελαίου γιὰ τὸν θάλαμο ὕπνου καὶ ὑγραρίου γιὰ τὸν προθάλαμο· φωτισμὸς ὑγραρίου· κουζίνα εὐρύχωρη μὲ πλήρη ἐξοπλισμὸ· δεξαμενὴ ὕδατος· μικρὴ βιβλιοθήκη· ἓνα βιβλίο ἐπισκεπτῶν μὲ χιλιάδες ὑπογραφὰς Ἑλλήνων καὶ ξένων—πᾶρα πολλῶν ξένων—καὶ σημειώματα γεμάτα θαυμασμὸ γιὰ «τὸ ὠραιότερο βουνὸ τοῦ κόσμου» καὶ τὸ «καλύτερο καταφύγιο τῆς Ἑλλάδος». Τέλος, μιὰ ἀπίστευτη καθαριότητα καὶ ἀπειρες λεπτομέρειες ποῦ ἐκπλήσσουν καὶ ἀποδεικνύουν πόσο θαυμάσιοι ἄνθρωποι γίνονται οἱ φυσιολάτρες...

«μιά ἐπισκέπτρια»

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΓΟΡΑΝΙΤΩΝ

Ἡ ἐν Ἀμερικῇ Ἀδελφότης Γορανιτῶν, ἡ τόσα πράττουσα διὰ τὴν γενέτειρα, καθιέρωσεν ἀπὸ πέρυσι χρηματικὰ βραβεῖα διὰ τοὺς πρωτεύοντας εἰς τὰς εἰσιτηρίου ἐξετάσεις τοῦ Γυμνασίου μας μαθητὰς ἐκ Γοράνων, ἠθοῦσα αὐτοὺς εἰς ἐπιδόσεις καὶ ἀμιλλαν, καὶ δίδουσα οὕτω ὑψηλὸν παράδειγμα δράσεως. Ἀπὸ τοῦ 1909, ἔτους ἰδρύσεώς της, αὕτη πρωτοπορεῖ μεταξὺ τῶν ἐν Ἀμερικῇ Συλλόγων τῶν ὁμογενῶν μας. Ἡδὴ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, μιὰ ἐξέχουσα προσωπικότης, ἐκ τῶν ἐκλεκτωτέρων τῆς ὁμογενείας, προεδρεῖ αὐτῆς, ὁ κ. Δ. Ρηγάκος· πτυχιούχος τῶν Παν. Ἀθηνῶν καὶ Κολοῦμπια, ἐκ τῶν κορυφαίων χημικῶν τοῦ Ἰδρύμ. Ροκφέλλερ ἐπὶ 49 ἔτη, διδάξας τὸ 1953 εἰς τὸ Παν. Ἀθηνῶν ἐπὶ τῶν μεθόδων τῆς Μικροαναλυτικῆς Χημείας, ἐγκαταστάσεως τὸ 1959 εἰς τὸ Β.Ι.Ε. ἀντιστοίχου ἐργαστηρίου, ἀναπτύξας καὶ ἀναπτύσσων καὶ ἀξιόλογον κοινωνικὴν δράσιν, μᾶς κάμει νὰ αἰσθανώμεθα ὑπερήφανοι ὡς συμπατριῶται του.

Ο ΑΙ-ΛΙΑΣ ΤΟΥ ΤΑΪΓΕΤΟΥ

Τό βουνό πάντοτε γοήτευε τόν άνθρωπο μέ τή μεγαλοπρέπειά του, μέ τό μυστήριο πού περιέβαλε τήν άπεραντοσύνη του, μέ τίς χιονισμένες κορφογραμμές του, τά βαθειά φαράγγια του και τίς σκοτεινές κλεισοῦρες του, μέ τίς κρυσταλλένιες πηγές του και τά δάση του και πάντα τοῦτος αίσθάνθηκε τήν ανάγκη νά ἐκδηλώσῃ αὐτό τό συναίσθημα δέους και θαυμασμοῦ μαζί πού ἔνοιωθε και νά ξεχωρίσῃ, μέσα ἀπό τά φυλλώματα τοῦ ἔλατου και τῆς βελανιδιάς, δίπλα στίς δροσερές νερομάνες, πάνω στίς ἀπάτητες κορυφές και μέσα στίς σκοτεινές ἀπόμακρες σπηλιές, τήν μορφή ἑνός θεοῦ, ἑνός προστάτη αὐτοῦ τοῦ θαυμαστοῦ Βασιλείου. Καί ζωντανεῦει ἡ μυθική θεογονία τόν Πάνα, τίς Νύμφες και τόσες ἄλλες θεότητες. Νά ἔπειτα και ὁ θεόκλητος Ἡλίας πού φεύγει και ζεῖ ἀπό μακρά, ἔχοντας γιά κατοικία του τίς σπηλιές τῶν βουνῶν μακρῶ ἀπό τόν κόσμο, και κοντά στόν Θεό. Καί ἀπό τότε, μέ τό πέρασμα τῶν χρόνων, ἡ ἀσκητική του μορφή μέ τήν θεία λάμψη και γαλήνη στη ἔκφρασή της, σύμβολο ἰδεατῆς ἐνότητος Προχριστιανικῆς και Μεταχριστιανικῆς ἐποχῆς, καθιερώνεται στήν συνείδηση τῶν ἀνθρώπων σάν ὁ μοναδικός Ἅγιος καιπροστάτης αἰώνιος ὄλων τῶν βουνῶν.

Στήν πιό ψηλῆ ἀπό τίς κορφές τοῦ Ταυγέτου, πού φτάνει τά 2407 μέτρα, αὐτή πού οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνας τήν ἔλεγαν «τό Ταλετόν» και ἐκεῖ ὅπου κατὰ τήν μυθολογία, ἡ Ἄρτεμις μεταμόρφωσε τήν Ταυγέτη τήν κόρη τοῦ Ἄτλαντα σέ ἔλαφινα γιά νά τήν γλυτώσῃ ἀπό τό κυνηγητό τοῦ νικητῆ Δία, βρίσκεται τό ἐκκλησάκι τοῦ Ἁϊ-Λιαῦ. Πέτρινο, φτωχό, χωρίς καν σκεπή και καμμιὰ πολυτέλεια,

μέ μερικές σκαλισμένες σέ πέτρινες πλάκες εἰκόνες πού ἀποτελοῦν και τόν μοναδικό ἐσωτερικό του διάκοσμο, ἀντέχει στά χιόνια και στίς καταιγίδες κανεῖς δέν ξέρεῖ ἀπό πότε. Στέκει θρονιασμένο ἐκεῖ στά ὕψη ἀσάλευτο και αἰώνιο ἀνθρώπινο στέμμα τῆς πιό ψηλῆς κορφῆς τοῦ Πενταδάκτυλου τῶν Βυζαντινῶν, ἀρμονικά δεμένο μέ τήν δωρική μεγαλοπρέπεια τοῦ τοπίου πού φέρει και τ' ὄνομά του.

Ὅπως κάθε χρόνο ἔτσι και φέτος θά ξεκινήσουμε και μεῖς σάν παλαιοὶ προσκυνητές και σάν σημερινοὶ ὄνειροπόλοι γιά ἕνα νοερό ἀνάβασμα στήν κορυφή, περνώντας ἀπό γνώριμα μέρη, μονοπάτια και βρύσες τήν Πετροκαμάρα, Κουμουστά Χωλοῦ, Πουλιού τῆ βρύση, τό Καταφύγιο, τίς Γοῦβες και τίς Πόρτες. Καί θά φτάσουμε γιά μία ἀκόμη φορά στήν κορυφή τήν ὥρα πού κάτω στήν Ἀνατολή θά ξεπροβάλλῃ χρυσός μέγας δίσκος ὁ ἥλιος, ξετυλίγοντας μπρός στά ἐκκληκτα μάτια μας ὄλο τό μεγαλεῖο τῆς Φύσεως ἔτσι πού δῶ πάνω νά νοιώθῃ κανεῖς τόν ἑαυτό του νά ἐκμηδενίζεται ἀλλά καινά γιγαντώνεται μαζί ἀπό τήν ἐνατένιση αὐτῆ τῶν ἀντιθέσεων. Ἄπό τό Ἐκκλησάκι ἡ φωνή τοῦ Μανιάτη παπᾶ ἀκούγεται δυνατή και ὁ ἀέρας πού ἀσταμάτητα σφυρίζει, τήν παίρνει και τήν ταξιδεύει μαζί του μακρῶ στίς θάλασσες, τίς πεδιάδες και πολιτεῖες. Ἐνῶ ἐξω ὁ καπνός ἀπό τό λιβάνι πού καίγεται, σκορπίζεται και αὐτός, ἔτσι ὅπως ἀνεβαίνει ψηλά, παίρνοντας μαζί του τίς προσευχές πού ψιθυρίζουν τά χεῖλη «Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν Σου...». Βρεθήκαμε τόσο κοντά Του.

Τάκης Ἡλ. Κομνηνός

Χριστούγεννα

Παντοῦ, αὐτὲς τὶς ἡμέρες, τεράστιες ἀφίσσες, μὲ πολύχρωμα γράμματα καὶ ὁμορφες ξελογιάστρες φωτογραφίες: «Χριστούγεννα στὸ Λονδίνο», «Χριστούγεννα στὴ Ρώμη», «στὴ Γερμανία». Δὲν ζηλεύουμε ἐμεῖς θὰ κάνουμε Χριστούγεννα στὸ Ξηροκάμπι.

Κάποιο πατρικὸ σπίτι περιμένει τὸν καθένα μας· μικρότερο καὶ ταπεινότερο ἀπὸ κάποιο ξενοδοχεῖο, δικό μας ὅμως, γεμάτο θύμησες, ζεστὸ καὶ προστατευτικό, ποῦ θὰ μᾶς κἀνὴ ὄλους καὶ πάλι παιδιὰ, σὰν τότε.

Κατάφωτη καὶ ἀστραφτερὴ θὰ φαντάξῃ στὰ μάτια μας ἡ μικρὴ μας πλατεία, τεράστια, ἔτσι γεμάτη ἀπὸ τὰ γνωστά μας πρόσωπα, τοὺς φίλους, τὶς ἀναμνήσεις. Ὁ κλάτανος θὰ μᾶς φαίνεται θεώρατο, χιονοσκεπαστο Χριστουγεννιάτικο δέντρο, καταστόλιστο ἀπὸ παιδιάτικα δῶρα, ποῦ κι ἐμεῖς, κρυφά, τὰ θέλουμε σὰν τότε: διακοπές, ξεγνοιασιά, παιγνίδια, μπουναμάδες, χαρά. Λαμπρὲς γιορτές θὰ εἶναι γιὰ μᾶς τὸ βραδυνὸ μάζωμα γύρω ἀπὸ τὸ τζάκι, μὲ τοὺς δικούς μας, τοὺς γονεῖς, τ' ἀδέρφια, τοὺς συγγενεῖς, ποῦ θὰ μᾶς πεθύμησαν καὶ μᾶς ἀγαποῦν.

Στὴν Ἁγία - Τριάδα τίποτε δὲν ἄλλαξε, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς κατακαίνουργες χαρούμενες τοιχογραφίες· οὔτε θὰ θέλαμε ν' ἀλλάξῃ· ἐκεῖ δεξιά ὁ δάσκαλος, σὰν τότε, ὁ ἀστυνόμος, ἐκεῖ πίσω οἱ ἀυστηροὶ ἐπίτροποι, ὁ πατέρας στὸ στασιδί του, ἡ μητέρα κάπου στ' ἀριστερά, τὰ ἴδια ἐλπιδοφόρα τροπάρια, ἐκεῖ μπροστά ἡ ἴδια φάτνη, ὅπως ἡ φαντασία μας τὴν ἔπλασε τότε· οἱ ἴδιοι φίλοι δίπλα σου — ὅμως τί κρίμα, λιγώτεροι καὶ τώρα φοροῦν γραβάτα, δὲν γίνεται νὰ τοὺς σκουντήσης πειραχτικά, σὰν τότε — Ὅμως, ὄλοι τὸ ξέρουμε, μόνον

στὴν Ἁγία - Τριάδα τὸ μήνυμα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης θὰ φθάσῃ μέχρι τὴν ψυχὴ μας, τὴν ψυχὴ μας ποῦ θὰ ξαναγίνῃ ἐκεῖνη ἡ ἀγνή καὶ ἄδολη τῶν παιδικῶν μας χρόνων, τὴν Χριστουγεννιάτικη νύχτα, στὴν Ἁγία - Τριάδα...

Ε Α Ν Α ...

Ἄμετρες ὡς τὰ τώρα τονίσαμε τὴ λώρα μας φορὲς στὸ σκοπὸ τοῦτο. Ἡ προσδοκία, ἡ γιορτάσιμη χαρὰ, οἱ χρονιάρικες μέρες: Χριστὸς γεννᾶται! Δοξᾶστε! Καὶ πάρα πάνω, πέρα ἀπὸ τὸν αἶνο καὶ τοὺς ὕμνους: γιορτάστε!

Γιορτὴ ἡ ζωὴ, γιὰ νὰ κάνουμε τὴ ζωὴ γιορτὴ.

Στὴ λάμψη τῆς γέννησής Του καὶ στὴς καινούργιες χρονιᾶς τ' ἀμόλυντο πρῶτο φῶς, ἄς ξαναθυμηθοῦμε τὰ λόγια, τὸν ἀγόνα Του. Δὲν πρέπει νὰ πῆγαν χαμένα· γιατί τοῦτο ἀργεὶ νὰ φανῇ:

Στὴ λάμψη τῆς γέννησής Του καὶ στὴς καινούργιες χρονιᾶς τ' ἀμόλυντο πρῶτο φῶς — στὴς δουλειᾶς τὸν ἰδρώτα, στοῦ πολέμου τὸ χάος, στὴν πόλη, στὴ χώρα, στὴ γῆ, στὸν ἄερα — ἐγαπήσωμεν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν.

Τότε ποῦ τὰ λίγα μας χρόνια μᾶς καθήλωναν περισσότερο στὴ σεπτὴ Φάτνη τοῦ λίγο μικρότερου Ἰησοῦ καὶ τὰ παραμύθια τῆς γαλιλαίας μᾶς γίνονταν βίωμα, οἱ καλλικάντζαροι, τὰ φοβερά λυκοσαῦρά, μᾶς καταδυναστεύαν τὶς ἄγιες τοῦτες μέρες.

«Εἶναι, ποῦ λέτε, μαῦροι κι ἄσκημοι, μὲ κἀτι νύχια μακρὰ καὶ γυριστὰ κέρατα, βρωμιάρηδες καὶ γεμάτοι μὲ κουσουρία, ἄλλος κουεσός, ἄλλος μ' ἓνα μάτι, ἄλλος καμπούρης, ἄλλος μὲ μακρὰ οὐρά. Γυρίζουνε τὶς νύχτες στὰ σοκάκια καὶ τὶς ἐρημιές, γδύνουν τοὺς περαστικούς, τοὺς δένουν στὰ δέντρα, τοὺς φτύνουν καὶ χορεύουνε γύρω γύρω· ἄλλους τοὺς ρωτᾶνε γιὰ τοῦτο, γιὰ κείνο κι ἅμα ἀπαντῆσεις, πάει στὴ πῆρανε

τή μιλιὰ' μαζεύονται στους μύλους, παπαλίζονται μ' ἄλευρι καὶ βρασιάζουν τους μυλωνάδες' ἔρχονται στὰ σπίτια καὶ ψάχνουνε γιὰ κανένα λησμονημένο ἀνοιχτό πανεύθρι, μὰ μεῖς τὸ ξέρομε καὶ τὰ σφαῖσ' ἄμα καλὰ, καὶ ἄστους ἄπάνω στὰ κεραμίδια νὰ χορεύουνε καὶ νὰ σπάζουνε.

Αὐτὰ καὶ χειρότερα ἀκόμη γινότανε πρὶν ἔρθῃ ὁ Χριστοῦλης στὴ γῆ, τώρα λίγες εἶν' οἱ μέρες τους στὸν ἄπάνω κόσμον κάθε χρόνο. Νά, ταχιά τῆς Ἁγίας, θὰ μιρῶσῃ ὁ παπούλης νὰ μᾶς ἀγιάσῃ καὶ μεῖς θὰ φτιάξουμε λαλάγκια νὰ τοὺς ζεματίσουμε καὶ τότε θὰ γκρεμοτσακιστοῦνε στὸν ἀγύριστο — φεύγετε νὰ φεύγουμε γιὰτ' ἔρχεται ὁ γερόπαπας μὲ τὴν ἀγιαστούρα του καὶ μὲ τὴ μαγκούρα του — ξορμισμένοι νᾶναι... καὶ σφάλιξε ἢ γιὰτὰ τὰ παράθυρα, καὶ σταύρωνε τίς πόρτες καὶ μεῖς προσέχαμε τὴν φωτιά, μὲ τὰ δένδρινα ξύλα' ὅσο ἔκαιγε, οὔτε ἀπὸ τὸν «καμινολόγο» μποροῦσανε νὰ μποῦνε καὶ νὰ μᾶς κάνουν καλό...

Ἔτσι τινές διακρίνουν τὴν τῶν ἀνθρώπων φιλοσοφίαν εἰς τὴν τοιαύτην τῶν, οὕτω, ἀποκαλουμένων ρεαλιστῶν καὶ ρομαντικῶν, ἀναμφισβήτητον εἶναι ἀσφαλές θὰ τοῖς παρείχεται ἕδρα, τὰς κατ' αὐταῖς ἐγγυζούσας ἡμέρας τῶν Χριστουγέννων, ἵνα συζητήσουν τὸ τῆς Γεννήσεως τοῦ Θεανθρώπου μέγα γεγονός, ὡς τοιοῦτον ἰδεολογικῶν ρευμάτων καὶ ἀνθρωπίνων ἀδυναμιῶν. Ἄλλ' ὡσαύτως, ἀναμφισβήτητον εἶναι, ὅτι μέγιστον λάθος συντελεῖται, ὑποβασταζόμενον ὑπὸ τοῦ διαλόγου τῶν φαντασιῶν, ὅταν ὁ λόγος ἐπιμερίζεται εἰς θέσιν καὶ ἀντιθέσιν, ἰσχυρισμὸν καὶ ἀντίλογον, πέριξ τοῦ ἐνσαρκωθέντος Λόγου τοῦ Θεοῦ. Ὁ λόγος περιορίζεται εἰς τὸ ἔναυσμα τῆς ψυχῆς, ὅταν τὸ μεγαλεῖον καὶ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφανερώθη ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς τὸ σπῆλαιον τῆς Βηθλεὲμ' τὴν πλήρη γαλήνης καὶ ἐνάστρου ἀρμονίας νύκτα. Ὅταν ὁ ἦχος τοῦ λόγου ἦτο κλαγγὴ τῶν ὄπλων, ὁ ὡς Ἄγνωστος Θεὸς ἐγνωρίσθη ὁ Χριστός. Ἰδοὺ ὁ σπινθὴρ τῆς ἐκρηκτικῆς κατανύξεως ἤπερ ποτὲ ἄλλοτε ἐπλήρωσεν μὲ τοσαύτην θερμὴν τὰς ψυχὰς, ὅταν ἡ Ἀνατολὴ τοῦ Θεοῦ ἐξετόξευσεν τὰς ἡλιακίδας τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς εἰρήνης ἐπὶ τοῦ κόσμου τῆς ψυχρᾶς νυκτός. Ὅτι δὲ τὸ φῶς τῶν Χριστουγέννων κατὰδηλον κατέστησεν τὴν τοῖς ἀνθρώποις

εὐδοκίαν καὶ τὴν ἐπὶ τῆς γῆς εἰρήνην, ἐδηλώθη πανηγυρικῶς μὲ τὰς λέξεις τοῦ ἡμνωδοῦ « οἱ οὐρανοὶ ἀγάλλουσι, χαίρει ἡ φύσις ὅλη » καὶ τὰ ἐμψυχα ἀποκτοῦν ψυχῆν, ἐπειδὴ ὁ ἀνθρώπος πλέον ἐλπίζει. Ἐὰν ἡ ἐλπίς ἐξέλειπε, ἢ πίστις δι' ἓνα καλύτερον κόσμον θὰ ἐθρῆνε τὴν ἀπώλειαν αὐτοῦ. Ἡ ἀγάπη, ἡ ὁμόνοια, ἢ αἰσθησις τοῦ ὠραίου καὶ τοῦ καλοῦ, δὲν θὰ ἀνῆκον εἰς τὸν χῶρον τῶν πανανθρωπίνων ἠθικῶν καὶ ἰδεολογικῶν ἀξιών. Ἄλλὰ καὶ τότε ὁ Χριστός δὲν θὰ ἐγεννᾶτο τὸ Μέγα ὅμως Γεγονός ἐπῆλθεν. « Χριστὸς γεννᾶται, Δοξάσατε ».

«Τ' Ἀγιαννιοῦ ἢ ἄλλη μέρα» ἂν γίνονταν ἡ μέρα αὐτὴ νὰ μὴν ξημέρωνε ποτέ· ἦταν ἡ πιὸ μισητὴ γιὰ μᾶς τὰ σχολαρόπαιδα, ὄχι γιὰτὸ δὲν ὑπῆρχαν ἄλλες σὰν αὐτές, μέρες ἐπιστροφῆς στὰ θρανία, ἀλλὰ ἴσως ἦταν ἡ μόνη ἀπ' αὐτές, ποὺ εἶχε τὸ ἰδιαίτερό της ὄνομα. «Τ' Ἀγιαννιοῦ τὴν ἄλλη μέρα ξεκινούσαμε ἀναστενάζοντας καὶ ἐλπίζοντας πιά στὸ... Πάσχα γιὰ τὰ θρανία, βαρῦθιμοι καὶ... ἀγουροξυπημένοι· δέκα πέντε ὀλόκληρες μέρες, μὰ πόσο γρήγορα περνοῦσαν... Μὰ καὶ πόσο ἦταν γεμάτες, γεμάτες ἀπ' ὄλα ἐκτὸς ἀπὸ διάβασμα· πόσες φορὲς δὲν σηκωθήκαμε νωρίς τὸ πρωὶ αὐτῆς τῆς «μέρας» γιὰ νὰ διαβάσουμε ὄλα αὐτὰ ποὺ δὲν... προλάβουμε τίς δεκαπέντε. Κι ἦταν καὶ δάσκαλοι ποὺ ἔβαζαν καὶ πάρα πάνω δουλειὰ ἀπὸ τὴν συνηθισμένη τῆς «μέρας» αὐτῆς· ἄλλοι πάλι ὄχι, οὔτε κἂν τὴν συνηθισμένη· αὐτοὶ θυμόντουσαν...

Ἐγραψαν: Γεώργ. Θ. Καλκάνης
Παντελῆς Β. Καρκαμπάσης
Τάσος Κ. Φραγκῆς
Γεώργιος Κουκλάκης
Μαρία Θ. Καλκάνη

Διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἐφημερίδος δύνασθε νὰ ἀποστέλλητε οἰονδήποτε ποσὸν καὶ εἰς τὸν κ. Παν. Κομνηνόν, Πειραιῶς 4 — Ὁμόνοια — Ἀθῆναι.